

TIIVISTELMÄ MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 VUODEN 2019 RAPORTISTA

1. Toimeenpanon edistyminen

Maksut

Vuoden 2019 loppuun mennessä maaseutuohjelmasta oli maksettu yhteensä 4,42 mrd. euroa (josta EU 2,10 milj. euroa), yhteensä 78,6 % ohjelmakaudelle 2014–2020 varatusta kehyksestä. Lisäksi vuoden 2019 loppuun mennessä oli maksettu kokonaan kansallisia luonnonhaittakorvauksia yhteensä 1,54 mrd. euroa ja maatalousinvestointeja 75,5 milj. euroa. Maaseutuohjelman toteuma 31.12.2019 esitetään liitteessä 1.

Toimenpiteiden toteuma tavoitteisiin nähden

Kehittämishankkeet

Kehittämishankkeita toteutetaan maaseutuohjelmassa kolmella toimenpiteellä: koulutus ja tiedonvälitys, maaseudun palvelut ja kylien kehittäminen sekä yhteistyötoimenpide. Vuoden 2019 lopussa kehittämishankkeita oli hyväksytty yli 4 000 kpl. Hankkeista suurin osa on haettu Leader-ryhmien kautta. Koulutus ja tiedonvälitystoimenpiteestä ja yhteistyötoimenpiteestä on haettu runsaasti rahoitusta. Maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen suosituimmat alatoimenpiteet ovat olleet peruspalveluinvestoinnit, vapaa-ajan infrastruktuuriinvestoinnit ja laajakaistat.

Maaseudun innovaatioryhmien EIP (European Innovation Partnership) tavoitteena on lisätä maatalouden tai metsätalouden tuottavuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä alan yritysten ja asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä. Innovaatioryhmien tavoitteena on vauhdittaa maaseudun elinkeinojen kehitystä ja uudistumista hyödyntämällä osaamista. Innovaatiota valmisteleva ryhmä koostuu maa-, metsä- ja elintarvikealan yrittäjistä sekä innovaation toteuttamiseksi tarvittavista asiantuntijoista. Tavoitteena on hankkeen avulla toteuttaa suunniteltu innovaatio. Hankkeen jälkeen innovaatio pyritään siirtämään käyttöön tai sitä aletaan esitellä laajemmin.

Yritysrahoitus

Yrityshankkeita toteutetaan maaseutuohjelmassa kolmella alatoimenpiteellä: maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitäminen ja/tai kehittäminen, yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi. Vuoden 2019 loppuun mennessä yritysrahoitusta oli myönnetty lähes 3 900 hankkeeseen. Vajaa puolet hankkeista on haettu Leader-ryhmien kautta.

Neuvonta

Vuoden 2019 loppuun mennessä oli toteutettu yli 60 000 neuvontatapahtumaa, yhteensä 18 715 tilalle. Eniten neuvontaa on annettu ympäristöasioista, kilpailukyvyyn parantamisesta ja eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Neuvonta on muodostunut tiloille tärkeäksi apuvälineeksi niin tilojen kannattavuuden kuin kehittämisenkin kannalta sekä toiminnan sopeuttamiseen siten, että huomioidaan myös ilmastonmuutos. Neuvonta auttaa selviytymään paremmin muuttuvassa yhteiskunnassa ja samalla varmistetaan, että tukijärjestelmien hyödyntäminen on täysimääräistä. Selvästi on havaittavista, että edelliseen vuoteen verrattuna kiinnostus ilmastonmuutokseen sopeuttamiseen ja hillitsemiseen on lisääntynyt maataloilla. Neuvojen käynnit ovat auttaneet myös

viljelijöiden jaksamisessa. Neuvonnan avulla viljelijät kokevat saavansa lisätietoa tilan toimintaa varten, ideoita tuotannon tehostamiseen ja kustannusten alentamiseen, henkistä tukea ja konkreettista apua. Toimenpide tukee erinomaisesti ohjelmakauden toimenpiteiden ja tavoitteiden toteutumista maataloilla.

Maatalouden investoinnit

Ohjelmakauden alussa investointien toteutus käynnistyi hieman arvioitua hitaammin, mutta ohjelmakauden edetessä toimenpiteiden toteutus on edennyt nopeasti. Vuoden 2019 loppuun mennessä hyväksytyjä hankkeita oli lähes 7 000 kpl.

Pääosa rahoituksesta on kohdistunut kotieläintuotannon rakentamisinvestointeihin, etenkin nurmeen perustuvaan lypsy- ja nautakarjatalouteen. Toisaalta juuri kotieläintaloudessa rakennekehitys ja lopettavien tilojen määrä on edelleen kaikkein suurinta, jolloin jatkaville tiloille kohdistuu paineita uusien, korvaavien eläinpaikkojen rakentamiseen. Kotieläinrakennuksiin tehdään runsaasti investointeja myös eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamisen näkökulmasta. Kappalemääräisesti paljon investointeja tehdään maan kasvukuntoa parantaviin pellon salaojitusinvestointeihin, joiden merkitys Suomen ilmasto-olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeä myös ravinteiden tehokkaalle hyödyntämiselle ja eroosion estämiselle.

Nuorten viljelijöiden aloitustuki

Vuoden 2019 loppuun mennessä ohjelmakauden aikana myönteinen tukipäätös on tehty yhteensä 1 505 hankkeeseen.

Eniten myönteisiä aloitustukipäätöksiä vuosina 2015 - 2019 on tehty Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vähiten aloitustukea saavia on Kainuussa. Lypsykarjatalous ja viljanviljely olivat Lappia lukuun ottamatta osuudeltaan suurimpia aloitustukea saaneista tuotantosuunnista kaikkien ELY-keskusten alueilla. Lapissa poro- ja luontaiselinkeinotilojen aloituksia on eniten.

Suomessa, kuten muissakin EU-maissa, maatalojen määrä vähenee ja maatalousyrittäjien keski-ikä nousee. Vuonna 2010 Suomessa oli noin 59 500 maatilaa, kun vuonna 2018 tiloja oli noin 47 600 (Luonnonvarakeskus 2019). Samaan aikaan viljelijöiden keski-ikä on noussut 51 vuodesta 53 vuoteen.

Ympäristökorvaukset ja ei-tuotannolliset investoinnit

Ympäristösitoumukseen sitoutui vuonna 2015 viisivuotisin sitoumuksin noin 86 % aktiiviviljelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Vuonna 2019 sitoumuksia oli voimassa noin 41 634 kappaletta. Sitoumuskäärät ovat vähentyneet. Se on pääasiassa seurausta tilojen luopumisesta tuotannosta, eikä sitoutuneiden suhteellinen osuus perustukea hakeneista aktiiviviljelijöistä ole muuttunut. Vuoden 2019 sitoumusala oli hieman yli 2,05 milj. ha (vuonna 2016 2,08 milj. ha).

Ympäristösitoumusten tavoiteala täyttyi jo ensimmäisenä sitoumusvuonna 2015, eikä uusia sitoumuksia ole sen jälkeen tehty. Sitoumusalan hallinnan muutoksissa, kuten sukupolvenvaihdoksissa, luopujan olemassa olevaa sitoumusta voidaan jatkaa tai se voidaan jakaa.

Sopimuksia maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta sopimuksia oli vuonna 2019 voimassa 2 413 tilalla yhteensä 3 263 ja ne koskivat yhteensä noin 33 120 ha (tavoiteala 42 000 ha). Sopimusalaista noin 35 % on arvokkaaksi perinnebiotoopiksi luokiteltua, 46 % muita perinnebiotooppeja ja 19 % muita kuten luonnonlaitumia, metsäsaarekkeitä ja reunavyöhykkeitä.

Sopimuksia kosteikon hoidosta oli vuonna 2019 voimassa 361 kappaletta ja ne koskivat yhteensä 1 249 ha (tavoiteala 1 100 ha).

Kurki-, hanhi, ja joutsenpeltojen sopimus ei ole ollut haettavana vuoden 2015 jälkeen, sillä jo vuoden 2015 haku ylitti asetetun tavoitealan. Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto sopimuksia oli voimassa vuonna 2019 yhteensä 51 kappaletta kokonaisalaltaan 845 hehtaaria (tavoiteala 800 ha).

Vuonna 2019 alkuperäisrotusopimuksia oli yhteensä 665 tilalla.

Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, jonka jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus. Rahoituskaudella 2014-2020 on hyväksytty yhteensä 288 hanketta (perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aitaamiseen 152 kpl ja kosteikkojen rakentamiseen 136 kpl).

Luonnonmukainen tuotanto

Vuonna 2019 luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala oli 278 489 hehtaaria. Noin kolmasosa luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalasta oli luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen piirissä.

Luomutilojen keskipinta-ala jatkaa kasvuaan. Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat ovat keskipinta-alalta noin 98 hehtaaria. Kaikkien luomusitoumusten keskipinta-ala oli noin 60 hehtaaria. Luonnonmukaisesti tuotettujen tilojen keskipinta-ala on siten suurempi kuin kaikkien tuotantosuuntien tilojen keskipinta-ala, joka oli 49 hehtaaria vuonna 2019.

Luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden markkinat ovat jatkaneet kasvuaan. Tämän yhdessä tavanomaisen tuotannon heikon kannattavuuden kanssa odotetaan edistävän luonnonmukaisesti tuotetun pinta-alan kasvua edelleen. Luonnonmukaisen tuotannon koulutuksen ja neuvonnan rooli on merkittävä uusien tuottajien luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutumiselle. Päätös luomutuottajaksi siirtymiseen kypsyy tiloilla vähitellen ja käydyn luomukoulutuksen ja luomutuottajaksi siirtymisen välillä vierähtää usein useampi vuosi.

Luonnonhaittakorvaukset

Luonnonhaittakorvauksia maksettiin 46 496 tilalle vuonna 2019. Ala, jolle luonnonhaittakorvauksia maksettiin, oli 2,17 milj. hehtaaria.

Luonnonhaittakorvauksessa on käytössä tuen asteittainen alenema (degressio), kun tilakoko ylittää raja-arvon. C-alueella 929 tilaa täytti ensimmäisen degressioportaan (tilakoko 150-300 ha) ja vastaavasti AB-alueella 1 211 tilaa. Seuraavan degressioportaan (tilakoko yli 300 ha) täytti C-alueella 89 tilaa ja AB-alueella 161 tilaa. Tilakoko kasvaa vuosittain niin, että luonnonhaittakorvausten degressiorajat purevat jo useampaan tuensaajaan kuin aiempina vuosina. Sama kehitys on tapahtunut koko rahoituskauden.

Eläinten hyvinvointi

Vuonna 2019 eläinten hyvinvointikorvausten mukaisen sitoumuksen teki 6 058 tilaa. 54 % nautatiloista, 71 % sikatiloista, 55 % lammas- ja vuohitiloista ja 72 % siipikarjatilasta teki eläinten hyvinvointisitoumuksen. Maatilojen neuvontajärjestelmän kautta on myös edistetty eläinten hyvinvointiin liittyviä asioita. Eläinten hyvinvoinnilla vastataan myös kuluttajien odotuksiin.

Leader-toiminta

Vuonna 2019 ministeriö ohjeisti ja Leader-ryhmät hakivat toista lisäkehystä. Toisen kehystarkistuksen mukaiset valtuudet jaettiin Leader-ryhmille vuonna 2020. Kehystarkistuksilla edistettiin paikallisen kehittämisen strategisuutta ja kannustettiin Leader-ryhmiä tuloksekkaaseen ja vaikuttavaan kehittämistyöhön.

Maaseutuohjelmassa on asetettu Leader-toiminnalle tavoitteeksi, että sitä kautta toteutetaan 550 yritystukihanketta ja 3 000 kehittämishanketta. Vuoden 2019 loppuun mennessä oli rahoitusta myönnetty 2 036 yritykselle ja 3 456 kehittämishankkeelle. Vuoden 2018 loppuun mennessä oli lisäksi rahoitettu 130 kpl alueiden välisiä, 78 kpl kansainvälisiä ja 31 kpl esiselvityshankkeita. Rahoitetut hankkeet tukevat laajasti ja monipuolisesti paikallisten kehittämisstrategioiden toteuttamista. Työpaikkoja oli syntynyt 2 463.

2. Arviointisuunnitelman toimeenpanon edistyminen

Ajantasainen katsaus käynnissä olevista arvioinneista löytyy täältä: <https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/vaikutukset/arviointi/>

3. Ohjelman tavoitteiden saavuttamista edistävät toimet

Seurantakomitea

Vuoden 2019 aikana seurantakomitea kokoontui 28.5. ja 27.11.

Seurantakomitean kokoonpano, esityslistat ja kokousmuistiot löytyvät [maaseutu.fi-sivuilta](https://www.maaseutu.fi/sivuilta).

Ohjelmamuutos

Seurantakomitea puolsi ohjelmamuutosesitystä 27.11.2019 pidetyssä kokouksessa. Komissio hyväksyi ohjelmamuutoksen 18.2.2020.

Ohjelmamuutoksen sisältö:

(1) M10 Ympäristökorvaukset

- peruttiin ympäristökorvauksiin tehdyt sopeutustoimet

(2) M13 Luonnonhaittakorvaukset

- tukitasoja muutettiin (painotusta siirrettiin kokonaan kansalliseen osuuteen)

(3) Rahoitussuunnitelmaan tehdyt muutokset

- tehtiin muutoksia Marinin hallitusohjelman ja toimeenpanon perusteella (lisärahoitusta vuodelle 2020 ympäristökorvauksiin ja luonnonhaittakorvauksiin sekä luonnonmukaisen tuotannon uusiin 5-vuotisiin sitoumuksiin)

- koulutus ja tiedonvälitys (M01) –, maaseudun palveluiden ja kylien kehittäminen (M07) – sekä tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen (M04.2) –toimenpiteiden rahoitusta lisätään

- yrityksen investointituki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla (M06.4) - ja yhteistyö ja innovaatiot (M16) –toimenpiteiden rahoitusta vähennetään

Ruokavirasto aloitti toimintansa 1.1.2019

Maaseutuvirasto on nykyään osa Ruokavirastoa, joka aloitti toimintansa 1.1.2019, kun Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto sekä osa Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskusta yhdistettiin uudeksi virastoksi. Ruokaviraston toiminta kattaa koko maan ja virastossa työskentelee lähes tuhat henkilöä noin 20 paikkakunnalla.

4. Tekniseen apuun ja ohjelman julkistamiseen liittyvät toimet

Maaseutuverkosto

Vuonna 2019 maaseutuverkoston toiminnassa nostettiin esiin maaseuturahaston tuloksia ja vaikuttavuutta ja rakennettiin siltaa tulevaan rahoituskauteen. Uuden rahoituskauden valmistelu alkoi maa- ja metsätalousministeriön toimesta. Tämä näkyi myös maaseutuverkoston toiminnassa, sillä maaseutuverkoston tilaisuudet antoivat hyvän keskustelufoorumin uuden rahoituskauden kysymyksiin virallisen työryhmätyön ulkopuolella.

Viestintä

Viestinnän tavoitteet vuodelle 2019 olivat:

- Tieto maaseutuohjelman mahdollistamista ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeutumistoimista kasvaa.
- Tieto maaseutuohjelman EU-rahoituksen vaikutuksista ja merkityksestä lisääntyy.
- Viestintäverkosto vahvistaa viestiä rahoituksen vaikutuksista.

Vuoden 2019 valtakunnallisen viestinnän keskeisenä teemana olivat ilmastoasiat, jotka näkyivät vuoden kampanjoiden teemoissa. Viestinnässä näkyi myös Suomen EU-puheenjohtajuuskausi.

YKSITYISKOHTAISTA TIETOA MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 TOTEUMASTA VOI LUKEA VUODEN 2019 RAPORTISTA JA TOIMENPITEITTÄIN LAADITUISTA TIETOSIVUISTA, JOTKA LÖYTYVÄT OSOITTEESTA MAASEUTU.FI.

EDISTYMISEN MITTARIT KERTOVAT, MITÄ ON SAATU AIKAAN.

Maaseutuohjelman toteutuma toimenpiteittäin/alatoimenpiteittäin 31.12.2019 (26.3.2019 hyväksytty versio)

Toimenpiteet	Maaseutuohjelman EU:n rahoitusosuus ¹⁾	Sidottu EU:n rahoitusosuus ⁴⁾			Maksettu EU:n rahoitusosuus (takaisinperinnät ja vuoden 2019 vuositilinselvitys huomioitu)			
		EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	Osarahoitteinen osuus yhteensä	EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	% sidotusta	Osarahoitteinen osuus yhteensä
1. Koulutus ja tiedonvälitys²⁾⁴⁾, yhteensä	33,60	30,43	91 %	72,46	20,25	60 %	67 %	48,22
1.1 Tuki ammatilliseen koulutukseen ja taitojen hankkimiseen	10,50	9,91	94 %	23,58	5,67	54 %	57 %	13,51
1.2 Tuki esittely- ja tiedotustoimintaan	23,10	20,53	89 %	48,88	14,58	63 %	71 %	34,71
2. Neuvonta⁵⁾	12,18	8,39	69 %	19,99	8,39	69 %	100 %	19,99
2.1 Tuki neuvontapalveluiden hyödyntämiseen ⁵⁾	12,18	8,39	69 %	19,99	8,39	69 %	100 %	19,99
4. Investoinnit fyysiseen omaisuuteen, yhteensä	181,86	178,59	98 %	425,22	123,67	68 %	69 %	294,44
4.1 Tuki maatalojen investointeihin	150,78	147,94	98 %	352,24	102,37	68 %	69 %	243,73
4.2 Tuki maataloustuotteiden jalostukseen, kaupan pitämiseen ja/tai kehittämiseen ²⁾⁴⁾	28,56	28,10	98 %	66,91	19,67	69 %	70 %	46,82
4.4 Tuki maatalouden ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toteuttamiseen liittyviin ei-tuotannollisiin investointeihin	2,52	2,55	101 %	6,08	1,63	65 %	64 %	3,89
6. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen, yhteensä	130,62	88,02	67 %	209,56	57,50	44 %	65 %	136,92
6.1 Yrityksen perustamistuki nuorille viljelijöille, yhteensä	32,76	19,50	60 %	46,44	14,24	43 %	73 %	33,90
6.2 Yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla ⁴⁾	7,56	4,85	64 %	11,54	3,07	41 %	63 %	7,32
6.4 Tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi ²⁾⁴⁾	90,30	63,66	71 %	151,58	40,19	45 %	63 %	95,70
7. Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen²⁾⁴⁾, yhteensä	33,60	41,79	124 %	99,49	23,20	69 %	56 %	55,23
7.1 Tuki maaseutualueiden kuntien ja kylien ja niiden peruspalvelujen kehittämissuunnitelmien sekä Natura 2000 -alueita ja muita luonnonarvoltaan merkittäviä alueita koskevien suojelu- ja hoitosuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen	2,10	1,27	60 %	3,02	0,78	37 %	62 %	1,86
7.2 Tuki investointeihin kaikenlaisten pieninfrastruktuurien luomiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi, uusiutuvia energialähteitä ja energiansäästöä koskevat investoinnit mukaan luettuina	6,30	1,76	28 %	4,20	1,11	18 %	63 %	2,65
7.3 Tuki laajakaistainfrastruktuuria varten mukaan lukien sen luominen, parantaminen ja laajentaminen, passiivinen laajakaistainfraktuuria sekä laajakaistan ja julkisten sähköisen hallinnon ratkaisujen saatavuus	12,60	14,34	114 %	34,14	8,84	70 %	62 %	21,05
7.4 Tuki investointeihin maaseutuväestölle suunnattujen paikallisten peruspalveluiden, vapaa-aika ja kulttuuri mukaan luettuina, ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi	6,30	13,14	208 %	31,27	7,05	112 %	54 %	16,78
7.5 Tuki investointeihin vapaa-ajan infrastruktuurin julkista käyttöä, matkailuneuvontaa ja pienimuotoista matkailuinfrastruktuuria varten	4,20	8,83	210 %	21,03	3,92	93 %	44 %	9,34
7.6 Tuki kylien, maaseutumaiseman ja luonnonarvoltaan merkittävien alueiden kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen, ennallistamiseen ja kohentamiseen liittyviin tutkimuksiin ja investointeihin, niihin liittyvät sosioekonomiset näkökohdat mukaan luettuina, sekä ympäristöalan tiedotustoimiin	2,10	2,45	117 %	5,83	1,49	71 %	61 %	3,55
10. Ympäristökorvaukset	695,66	641,85	92 %	1 528,22	626,73	90 %	98 %	1 492,22
10.1 Ympäristökorvaukset	695,28				626,63	90 %		1 491,97
10.2 Tuki maatalouden geenivarojen säilyttämistä, kestävää käyttöä ja kehittämistä varten	0,38				0,11	28 %		0,25
11. Luonnonmukainen tuotanto	136,92	142,65	104 %	339,64	109,35	80 %	77 %	260,36
11.2 Korvaus luonnonmukaisen maatalouden käytäntöjen ylläpitämisestä	136,92	142,65	104 %	339,64	109,35	80 %	77 %	260,36
13. Luonnonhaittakorvaukset	749,70	652,58	87 %	1 553,77	652,58	87 %	100 %	1 553,77
13.1 Korvaus vuoristoalueilla	418,59				379,73	91 %		904,13
13.2 Korvaus muille alueille, joilla on luonnonolosuhteista johtuvia huomattavia rajoitteita	331,11				272,85	82 %		649,64
14. Eläinten hyvinvointi	162,96	139,64	86 %	332,48	127,46	78 %	91 %	303,48

Toimenpiteet	Voimassa oleva maa-seutuohjelman EU:n rahoitusosuus ¹⁾	Sidottu EU:n rahoitusosuus ⁴⁾			Maksettu EU:n rahoitusosuus (takaisinperinnät ja vuoden 2019 vuosittilinselvitys huomioitu)			
		EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	Osarahoitteinen osuus yhteensä	EU:n rahoitusosuus	% kehyksestä	% sidotusta	Osarahoitteinen osuus yhteensä
16. Yhteistyö ja innovaatiot²⁾⁴⁾, yhteensä	67,20	53,96	80 %	128,47	26,91	40 %	50 %	64,07
16.1 Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)	1,26	1,44	114 %	3,43	0,50	39 %	0 %	1,18
16.2 Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen	16,80	16,42	98 %	39,09	6,65	40 %	40 %	15,82
16.3 Tuki (muuhun) yhteistyöhön pienten toimijoiden välillä yhteisten työprosessien järjestämiseksi sekä tilojen ja resurssien jakamiseksi sekä matkailun kehittämiseksi/markkinoimiseksi	8,82	6,44	73 %	15,34	3,22	37 %	50 %	7,68
16.4 Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistöimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi	11,34	1,56	14 %	3,72	0,63	6 %	40 %	1,50
16.5 Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin	5,04	4,36	87 %	10,38	1,75	35 %	40 %	4,16
16.6 Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla	12,60	2,56	20 %	6,10	1,42	11 %	55 %	3,39
16.9 Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin	4,62	0,38	8 %	0,91	0,28	6 %	72 %	0,66
16.10 Muut	6,72	20,79	309 %	49,49	12,47	185 %	60 %	29,68
19. Leader³⁾, yhteensä	126,00	103,50	82 %	246,44	69,09	55 %	67 %	164,51
19.2 Tuki paikallisen kehittämisstrategiaan mukaisten toimien toimeenpanoon ⁴⁾	91,14	75,54	83 %	179,87	53,01	58 %	70 %	126,21
19.3 Paikallisen toimintaryhmän yhteistyötöiden valmistelu ja toimeenpano ⁴⁾	9,66	7,84	81 %	18,67	4,64	48 %	59 %	11,05
19.4 Toimintakustannukset ja toiminnan edistäminen	25,20	20,12	80 %	47,90	11,44	45 %	57 %	27,24
20. Tekninen apu, yhteensä	29,40	20,87	71 %	49,69	10,57	36 %	51 %	25,17
20.1 Tuki tekniseen apuun (muu kuin kansallinen maaseutuverkosto)	25,20	18,00	71 %	42,85	9,22	37 %	51 %	21,96
20.2 Tuki kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja toimintaan	4,20	2,87	68 %	6,84	1,35	32 %	47 %	3,21
Kaikki yhteensä	2 359,70	2 102,28	89,1 %	5 005,43	1 855,72	78,6 %	88 %	4 418,37

¹⁾ Alustavat määrät toimenpiteittäin/alatoimenpiteittäin, jotka sisältävät 6 %:n suoritusvarauksen. Suoritusvarauksen saamisen edellytyksenä on ohjelma-asiakirjan luvussa 7 esitetyn tuloskehityksen tavoitteiden toteutuminen.

²⁾ Muu kansallinen julkinen rahoitus (pääosin kuntien rahoitus) 19 milj. €, josta arvioidaan kertyvän pääosa maaseudun palveluiden ja kylien kehittämisen (nyt 70 %) sekä yhteistyön ja innovaatioiden (nyt 22 %) kautta. Vähäinen osa kertyy koulutuksen ja tiedonvälityksen (nyt 7 %) sekä yritysinvestointien (tp:t 4.2 ja 6.4, nyt 1 %) kautta.

³⁾ Muu kansallinen julkinen rahoitus (pääosin kuntien rahoitus) 60 milj. €.

⁴⁾ Yritystukien osalta päätöksenteko käynnistyi joulukuussa 2015 ja hanketukien osalta tammikuussa 2016.

⁵⁾ Sitoumukset vastaavat toteutuneita maksuja.